

SELDER & COMPANY AB

BRUKSANVISNING FÖR LINOLJEFÄRGER

15.12.2020

www.selder.com

Arbetet skiljer sig markant både från målning med syntetiska färger och med andra linoljefärger. LÄS OMSORGSFULLT FÖR ETT BRA RESULTAT.

VARNING: RISK FÖR SJÄLVANTÄNDNING

Trasor, spånor och annat poröst material som fuktats av LINOLJEFÄRG och/eller LINOLJA skall utan dröjsmål dränkas i vatten. Målade eller oljebehandlade ytor och penslar självantänds inte. Faran gäller endast fibrösa material.

SAMMANDRAG

Selder linoljefärger förblir slitstarka och fina när du grundar och målar enligt dessa anvisningar och utför de enkla nedan beskrivna underhållsåtgärderna.

Färgerna bryts till önskade NCS, RAL och våra egna kulörer på moderna maskiner som använder vårt brytsystem. Den beställda nyansen är identisk från leverans till leverans.

De kan målas med pensel, spruta eller roller på alla underlag – från trä till metall.

Målningsunderlaget måste vara torrt och rent. Slutstrykningsfärgen målas på porslutet underlag. Porösa målningsunderlag pormättas med GRUNDOLJA eller LINOLJA FERNISSA innan grundmålning med LINOLJEFÄRG GRUND, annars sugs för mycket bindemedel in i underlaget.

Måla först ett täckande men inte tjockt lager LINOLJEFÄRG GRUND, d.v.s. av 70-120 µm (0,07-0,12 mm) tjocklek. Den vidhäftar speciellt bra då den är särskilt fet, och den förhindrar påväxt av mögel, alger och lavar under decennier på den färdiga färgytan då den inne-håller 0,5 kg zinkoxid/liter. Den är dock inte lika väderbeständig som slutstrykningsfärgerna.

Låt färgen torka ordentligt mellan strykningarna.

Måla sedan två täckande lager LINOLJEFÄRG HALVBLANK eller HALVMATT av liknande tjocklek.

Färgen torkar inom 24 timmar vid 20 °C och god ventilation; mörka, klara nyanser något långsammare.

Tvätta penslar, verktyg och kärl med stark såpa innan färgen torkar.

Vatten i målningsgrunden och rörelser i trä på grund av betydande variationer i fuktighet **gör att färgen flagnar**. Måla endast på torr målningsgrund, på trä med högst 12% fukthalt, d.v.s. lufttorrt. Se till att vatten inte kommer åt att tränga in i underlaget och påverka den målade ytan från baksidan.

Impregnera trä som blir utsatt för vatten och fukt med Selder GRUNDOLJA innan målning enligt beskrivningen nedan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANDRAG	1
FÖRBEHANDLA MÅLNINGSGRUNDEN	3
VARFÖR FÖRBEHANDLA	3
RENGÖR MÅLNINGSGRUNDEN	3
FÖRBEHANDLING AV OLIKA MÅLNINGSGRUNDER	3
FÖRSEGLA KVISTAR OCH KÅDLÅPOR MED SCHELLACK.....	3
YTOR AV OBEHANDLAT BARRTRÄ OCH HÅRT LÖVTRÄ I SKYDDAT LÄGE.....	3
GAMMAL MÅLAD YTA DÄR FÄRGEN ÄNNU FÄSTER, PUTS OCH BETONG	4
YTOR FRÅN VILKA FÄRGEN HAR AVLÄGNSNATS MED VARMLUFTSBLÅSARE ELLER IR- VÄRMARE	4
MDF PLATTOR, TRYCKIMPREGNERAT TRÄ, PORÖSA TAKPLATTOR AV FIBERCEMENT ELLER BETONG	4
TRÄ I UTSATT LÄGE UTOMHUS	5
ROSTIG (KORRODERAD) METALL.....	6
GALVANISERAT PLASTBELAGT PLÅTTAK	6
REN METALL	6
GLAS	7
MÅLA MED ETT SNYGGT OCH HÅLLBART RESULTAT	7
ALLMÄNT.....	7
HALVMATT (HM) ELLER HALVBLANK (HB) SLUTSTRYKNINGSFÄRG.....	7
BLANDA SÅ ATT FÄRGEN BLIR HOMOGEN	7
SPÄD INTE UT FÄRGEN.....	7
MÅLA RÄTT MED PENSEL	8
MÅLA MED ETT SNYGGT RESULTAT PÅ SLÄTA YTOR.....	8
MÅLNING MED SPRUTA ELLER ROLLER	8
TORKTIDEN VARIERAR	8
LINOLJEFÄRG HÄRDAR LÅNGSAMT UT SEDAN DEN TORKAT	8
UNDERHÅLL	9

FÖRBEHANDLA MÅLNINGSGRUNDEN

VARFÖR FÖRBEHANDLA

- Damm och smuts hindrar färgen från att fästa vid målningsgrunden.
- Rörelser i trä i oskyddat läge utomhus där fuktigheten växlar starkt medför att till och med linoljefärg flagnar.
- Ju porösare målningsgrunden är, desto mer av linoljefärgens bindemedel tränger in i den. Om för lite bindemedel som binder pigmentet i färgen blir kvar, ändras dess optiska egenskaper; färgen "kritar". Slutstrykningsfärgen bör därför appliceras på en sluten, d.v.s. pormättad, målningsgrund. Pormättnad ernås med LINOLJEFÄRG GRUND på många material, men inte på porösa sådana.
- Slutstrykningsfärgerna är gjorda för att målas på LINOLJEFÄRG GRUND, inte direkt på målningsgrunden. Grundfärgen är speciellt fet och fäster effektivt. Den innehåller 0,5 kg zinkoxid/liter, vilket hindrar påväxt på slutstrykningsfärgen under årtionden. Däremot är grundfärgen inte lika väderbeständig som slutstrykningsfärgen.

RENGÖR MÅLNINGSGRUNDEN

Borsta bort damm och lös smuts, knacka bort lös rost med en hammare, slipa av fastsittande smuts eller blåstra med torris. Använd inte vatten eller alkaliska rengöringsmedel eftersom även en minimal återstod hindrar färgen och oljan från att häfta vid målningsgrunden. Om ytan är oljig kan du avfetta den med 99% alkohol, av typ karburatorsprit.

FÖRBEHANDLING AV OLIKA MÅLNINGSGRUNDER

FÖRSEGLA KVISTAR OCH KÅDLÅPOR MED SCHELLACK

Det förhindrar att kåda blöder igenom och missfärgar den målade ytan. Selder SHELLACK är löst i 99,5% alkohol. Schellack med lägre alkoholhalt innehåller vatten som avdunstar efter att alkoholen har avdunstat och schellacken har börjat sätta sig. Resultatet är porer i schellacken - i ett mikroskop ser lagret ut som ett durkslag och kådan blöder igenom. SCHELLACK torkar på några minuter.

Oljebehandla vid behov enligt nedanstående instruktioner.

Grundmåla med LINOLJEFÄRG GRUND.

YTOR AV OBEHANDLAT BARRTRÄ OCH HÅRT LÖVTRÄ I SKYDDAT LÄGE

Pormättas med LINOLJEFÄRG GRUND.

GAMMAL MÅLAD YTA DÄR FÄRGEN ÄNNU FÄSTER, PUTS OCH BETONG

Pormättas med GRUNDOLJA vid rumstemperatur.

Påför med pensel. Sprid från ställen som är mättade till ställen som ännu absorberar olja. Fortsätt tills hela ytan är mättad.

Torka av: Efter 1-2 timmar, torka noggrant bort all olja som är kvar på ytan; den bildar annars ett klabbigt skinn.

Tvätta penslar, verktyg och kärl med stark såpa innan oljan torkar.

Ge tid att oxidera: Vid 20 °C och god ventilation torkar oljan inom ett dygn. Den torkar genom oxidering och torktiden beror på 1. syretillförseln och 2. temperaturen. I vind och solvärme kan ytan bli beröringstorr på några timmar, i ett svalt garage med dålig ventilation kan det ta en vecka.

Grundmåla med LINOLJEFÄRG GRUND.

YTOR FRÅN VILKA FÄRGEN HAR AVLÄGSNATS MED VARMLUFTSBLÅSARE ELLER IR-VÄRMARE

Värmebehandlingen gör träet ytterst torrt och absorberande. Sådana ytor bör pormättas genom att applicera 130 °C varm GRUNDOLJA med pensel. Läs instruktionerna nedan under "TRÄ I UTSATT LÄGE UTOMHUS".

MDF PLATTOR, TRYCKIMPREGNERAT TRÄ, PORÖSA TAKPLATTOR AV FIBERCEMENT ELLER BETONG

Pormättas med vår tjockaste och "fetaste" olja, LINOLJA FERNISSA.

Påför rikligt med pensel. **Sprid** från ställen som är mättade till ställen som ännu absorberar olja. Påför och sprid tills hela ytan är mättad.

Om ytan fortsätter att absorbera, avbryt och ge tid att oxidera.

Vid 20 °C och god ventilation torkar oljan inom ett dygn. Den torkar genom oxidering och torktiden beror på 1. syretillförseln och 2. temperaturen. I vind och solvärme kan ytan bli beröringstorr på några timmar, i ett svalt garage med dålig ventilation kan det ta en vecka.

Upprepa processen tills hela ytan mättas relativt snabbt.

Torka av: Efter 20-30 minuter, torka noggrant bort all olja och allt slipdamm som är kvar på ytan; de bildar annars ett klabbigt skinn.

Tvätta penslar, verktyg och kärl med stark såpa innan oljan torkar.

Ge tid att oxidera, se ovan.

Grundmåla med LINOLJEFÄRG GRUND.

TRÄ I UTSATT LÄGE UTOMHUS

IMPREGNERING TILL 1-3 mm DJUP MED PENSEL

För 1-1,5 mm inträngning, värm GRUNDOLJA till 130 °C, helst i en fritös.

Påför rikligt med naturborstpensel på torrt trä - syntetborst håller inte för den höga temperaturen. Sprid från ställen som är mättade till ställen som ännu absorberar olja. Påför och sprid tills hela ytan är mättad.

Använd vår tjockare LINOLJA FERNISSA för tryckimpregnerat och annat mycket poröst trä.

För 2-3 mm inträngning, värm ytan med en värmepistol eller IR-värmare under arbetet.

När du behandlar trä med GRUNDOLJA vid 130 °C förångas fukt inne i träet, ringporerna öppnas utåt av ångtrycket inifrån cellerna och den varma, tunnflytande GRUNDOLJAN tränger in. Man kan se små bubblor av ånga när man påför varm GRUNDOLJA.

Du kan tryggt arbeta med 130 grader varm GRUNDOLJA – oljan leder föga värme och vid denna temperatur förorsakar den inte brännskador vid spill. GRUNDOLJANS kokpunkt är 300 °C. Värms den till 180 °C börjar den avge en vit, skarpt luktande ånga från ytan. Vid 130 °C avger den endast en doft av linolja.

Torka av: Efter 20-30 minuter, torka noggrant bort all olja och allt slipdamm som är kvar på ytan; de bildar annars ett klabbigt skinn.

Tvätta penslar, verktyg och kärl med stark såpa innan oljan torkar.

Ge tid att oxidera: Vid 20 °C och god ventilation torkar oljan inom ett dygn. Den torkar genom oxidering och torktiden beror på 1. syreförseln och 2. temperaturen. I vind och solvärme kan ytan bli beröringstorr på några timmar, i ett svalt garage med dålig ventilation kan det ta en vecka.

Grundmåla med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

DJUPIMPREGNERING AV TRÄ GENOM ATT "FRITERA" I SELDER OLJA

Trä impregnerat med Selder olja bildar en vattenavvisande, rötbeständig, styv och dimensionsstabil komposit av trä och torkad olja.

Fråga oss om leverantörer av virke impregnerat med Selder olja.

Det går lätt att djupimpregnera ändträ.

Värm GRUNDOLJA till 130 °C, helst i en fritös.

Ställ virket i oljan och "fritera" ändorna i oljan tills bubblandet av utgående vattenånga upphör. Då har all fukt i träet avgått, och trycket från den avgående ångan har öppnat ringporerna utåt - de öppnar sig inte inåt. (Detsamma sker vid vakuomtorkning av timmer.)

Låt temperaturen sjunka till 90 °C. Den lägre temperaturen bildar ett undertryck och olja suges in i träet. En halvtimme räcker för att olja skall absorberas 5-6 cm in i ändträet. Alltför lång absorberingstid leder till att cellernas hålrum fylls med olja. Där gör den ingen nytta utan hindrar endast tillförseln av syre och därmed oljans torkning.

Du kan se hur det går till i videon på vår hemsida, sidan "Grundolja": "Snickare Martin Lydén djupimpregnerar ändträ i en fritös".

Torka av: Efter 20-30 minuter, torka noggrant bort all olja och allt slipdamm som är kvar på ytan; de bildar annars ett klibbigt skinn.

Tvätta penslar, verktyg och kärl med stark såpa innan oljan torkar.

Ge tid att oxidera: Vid 20 °C och god ventilation torkar oljan inom ett dygn. Den torkar genom oxidering och torktiden beror på 1. syrefillförseln och 2. temperaturen. I vind och solvärme kan ytan bli beröringstorr på några timmar, i ett svalt garage med dålig ventilation kan det ta en vecka.

Grundmåla med LINOLJEFÄRG GRUND.

ROSTIG (KORRODERAD) METALL

Avlägsna lös rost, lavar, smuts och lösa färgrester. Knacka bort lös rost med en hammare. Bränn gärna en yta som är täckt av lavar och flagnande rost med en gasolbrännare – sedan går det lättare att borsta bort dem med en stålborste. Använd inte vatten eller alkaliska rengöringsmedel eftersom även en minimal återstod hindrar färgen och oljan från att häfta. Om ytan är fet kan du avfetta med 99% alkohol, typ karburatorsprit.

Rostdamm, fast rost och punktkorrosion behöver inte avlägsnas. Torka bort eventuell fukt från ytan med en gasolbrännare.

Torka av: Efter 1-2 timmar, torka noggrant bort all olja och allt slipdamm som är kvar på ytan; de bildar annars ett klibbigt skinn.

Tvätta penslar, verktyg och kärl med stark såpa innan oljan torkar.

Ge tid att oxidera: Vid 20 °C och god ventilation torkar oljan inom ett dygn. Den torkar genom oxidering och torktiden beror på 1. syrefillförseln och 2. temperaturen. I vind och solvärme kan ytan bli beröringstorr på några timmar, i ett svalt garage med dålig ventilation kan det ta en vecka.

Grundmåla med LINOLJEFÄRG GRUND.

GALVANISERAT PLASTBELAGT PLÅTTAK

All färg avlägsnas innan behandling, dock inte galvaniseringen. Det går bra med blästring med kolsyresnö. Måla enligt instruktionerna för korroderad metall ovan.

REN METALL

Grundmåla med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

GLAS

har traditionellt målats med linoljefärg, till exempel skylffönster. Måla gärna på baksidan av glas. Då får du en perfekt yta sedd från framsidan. Applicera slutstrykningsfärgen direkt utan grundmålning enligt instruktionerna nedan för målning på släta ytor.

MÅLA MED ETT SNYGGT OCH HÅLLBART RESULTAT

ALLMÄNT

Selder linoljefärger kan och bör målas till täckande lager; måla dem lika tjockt som du skulle måla alkyd- eller vattenlösliga färger. Om färgen börjar rinna, droppa eller bilda pölar målar du för tjockt. Färgen torkar rakt igenom förutsatt att det är ett lager av färg, inte en pöl. Du kan måla med lätt hand och behöver inte gnida in färgen in i ytan - bindemedlet tränger in i målningsskiktet av sig självt.

Måla inte på fuktigt underlag, vid risk för regn eller om dygnstemperaturen väntas gå under 5°C under de kommande 24 timmarna.

Sörj för god ventilation när du målar inomhus.

Måla först en strykning LINOLJEFÄRG GRUND och sedan två lager slutstrykningsfärg.

Måla alla strykningar noggrant till täckande lager så åtgången blir 8-14 m² per liter per strykning, vilket innebär 0,12 – 0,07 mm färglager.

Låt färgen torka ordentligt mellan strykningarna.

HALVMATT (HM) ELLER HALVBLANK (HB) SLUTSTRYKNINGSFÄRG

Använd Selder halvmatt färg för paneler utomhus och andra grövre ytor där en matt finish är önskvärd och penseldrag inte är märkbara. Penseldragen förblir synliga på ytor målade med halvmatt färg.

Använd Selder halvblank färg för snickeri och andra släta ytor, på vilka möjligast omärkliga penseldrag är önskvärda. Den halvblanka färgen är i viss grad tixotropisk, d.v.s. penseldragen slätas ut under målningen.

BLANDA SÅ ATT FÄRGEN BLIR HOMOGEN

Blanda färgen noggrant. Var noggrann med att ta upp allt pigment från burkens botten. Pigmentet bildar en fast kaka på botten i länge lagrade färgburkar. Skrapa upp allt sådant pigment med en flat sticka.

Rör om och skrapa tills färgen verkar vara väl blandad.

Stäng sedan locket och skaka burken.

SPÄD INTE UT FÄRGEN

Måla "direkt ur burken". OBS: Färgerna är vattenfria och förstörs om de späds med ens en droppe vatten.

MÅLA RÄTT MED PENSEL

Linoljefärg flyter inte ut av sig själv utan måste arbetas ut till jämna och täckande lager. Du behöver inte trycka hårt med penseln; bindemedlet tränger in i underlagets ytstruktur även om du inte trycker alls.

Ta upp en liten mängd färg på penseln, direkt från burken.

Arbeta sedan ut färgen med lätta penseldrag tills färglagret är jämnt och täckande men inte tjockt och rinnande.

Upprepa när det inte längre kommer tillräckligt med färg från penseln.

MÅLA MED ETT SNYGGT RESULTAT PÅ SLÄTA YTOR

För att få en jämn yta med så osynliga penseldrag som möjligt på släta ytor, t.ex. paneler, dörrar, släta metallytor: använd halvblank slutstrykningsfärg.

Stryk på färgen i en riktning så du får ett täckande och möjligast jämnt färglager.

Korsstryk utan att ta mer färg på penseln, d.v.s. stryk i vinkelrät riktning för att jämna ut färgen.

Släta ytan genom att med fjäderlätt hand föra penseln i samma riktning som du lagt på färgen. Läger du på för tjockt blir det svårt att jämna ut penseldragen.

Mikkel Selder visar hur man gör i videon på vår hemsida, sidan "Linoljefärger": "Interiörmålning med linoljefärg".

MÅLNING MED SPRUTA ELLER ROLLER

lakttag speciell noggrannhet för jämna färglager.

Skölj sprutan med lacknafta.

TORKTIDEN VARIERAR

Färgen torkar genom bindemedlets oxidering och torktiden beror på 1. syretillförseln och 2. temperaturen. I en lackbox kan färgen bli beröringstorr på några timmar, i ett svalt garage med dålig ventilation kan det ta en vecka. Vid 20 °C och god ventilation torkar färgen inom ett dygn. Starka färger gjorda med C-bas har något längre torktid än de andra färgerna.

LINOLJEFÄRG HÄRDAR LÅNGSAMT UT SEDAN DEN TORKAT

Sedan färgen har torkat fortsätter bindemedlets oxidering, d.v.s. härdning, under några veckor. Därvid uppstår mikroskopiska sprickor i färglagret som släpper igenom molekyler av vattenånga men inte vatten i vätskeform, som har ytspänning. Färgytan får sin slutliga glans när härdningen är fullständig. Speciellt om du har målat lite ojämnt kan ytans glans variera. Skillnaderna försvinner när härdningen är fullständig. Ytan kan dofta svagt av linolja under härdningen. Därefter är den helt luktfri.

UNDERHÅLL

Målade ytor kan tvättas med vatten och sura eller neutrala tvättmedel sedan färgen torkat.

OBS: Använd INTE alkaliska tvättmedel, t.ex. GROVSÅPA, då färgen reagerar med baser (motsatsen till syror). Om detta sker, upplöses det yttersta färglagret och ytan måste målas om efter grundlig sköljning och fullständig torkning.

Selder linoljefärg är hållbar eftersom den raffinerade linoljan som används som bindemedel är biologiskt icke nedbrytbar och polymeriseras naturligt till 100%. Därför kan inga mikrober angripa det. Emellertid åldras det långsamt när UV-strålning bryter ner dess molekylkedjor. Detta visar sig först genom att ytan blir matt och blek och genom att lite pigmentpulver lossnar från ytan vid beröring av ytan; färgen "kritar".

Åldrandet förhindras genom att man applicerar ett tunt lager Selder LINOLJA FERNISSA på den torra och fettfria ytan med pensel eller spruta. Du får ett ännu bättre resultat genom att beställa Selder UNDERHÅLLSOLJA som är identisk med det ursprungliga bindemedlet. Oljan ersätter bindemedlet som UV-strålningen har brutit ner och ytan återfår omedelbart sin ursprungliga färg och glans.

Om du fortfarande har ljusare fläckar eller områden efter en sådan oljebehandling har också det yttersta pigmentkiktet skadats. Slipa sådana ställen lätt med ett # 320 papper ordentligt fuktat med olja för att återfå den ursprungliga kulören och glansen.

Den behövliga underhållsintervallen beror på mängden UV-strålning - efter ett par decennier på skuggiga ställen i norr till efter några år på soldränkta ställen i tropikerna. Du kan ge ytan en lätt oljebehandling så ofta du vill för att ytan skall se nymålade ut.

Om underhållet försummas under en längre tid förstörs det mesta av bindemedlet så småningom och färgskiktet spricker upp till små oregelbundna rutor som flagnar av. Flingorna är extremt hårda och har vassa, skärande kanter. Sådana ytor kan ses på ytor utomhus målade med linoljefärg på 1800-talet eller under den första halvan av 1900-talet.

Flagnad färg måste avlägsnas och ytan under den måste målas om. Träytor under sådan gammal färg är extremt torra och bör därför förberedas som en yta från vilken färgen har avlägsnats med varmluftblåsare eller en IR-värmare - se instruktionerna ovan.